

Արդեակ այր իմաստուն որչափ փառաւորի յաշխարհիս, հետեւող լիցի պատուիրանացն Մատուծոյ, և գովելի է ամենայն սրբոց. զի նման է նա արեգական, զի ոլբան բարձրանայ՝ առաւելուն ճառագայթք նորա յերկրի յամարայնոյ ժամանակի։ — Այր զուարթ և առատամիտ սիրեցեալ է յՄատուծոյ և ի մարդկանէ, և յաւելու ի կեանս իւր զուարթութեամբն իւրով։ — Ազգումդ էմն գայթակղեցուցանեն զմարդ կինն և գինին։ — Յորժամ արբենաս՝ կափո զլեզու քո և մի լինիր շատախօս, վասն զի բնութիւն քո ոչ է ի ձեռն քո։

Երկիր մայր է ամենայն տնկոց, և արբեցութիւն ամենայն չարեաց։ — Այր աներկիւղ ամբարիշտ և ամբարտաւան թէպէտ զէն և զրեհս ունի, սակայն մերկանդամ է։

Այ եթէ իմանալն է իմաստութիւն այլ կատարելն։ Օ ի եթէ իմանաս զիմաստութիւն և ոչ կատարես՝ եղեր անիմաստ։ Առանց գիրս կարդալոյ և քննելոյ՝ ի վերայ քո օր մի անցուցաներ, զի աճեցուցանէ ի քեզ զիմաստութիւն, և ի հանձար քո յաւելու։

Ինդ անգէտին ամենեւին մի խօսիր զի մի ծաղը լինիցիս։

Յառաջ դու դատ արա քեզէն ի միտս քո, և ապա խօսեաց։

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Դայեկու է որ տղաք ձգմարտախօսութեան փարթին։

Տղոց վրայ գէշ ախտերէն մէկն է նաև ստախօսութիւնը, ուստի դաստիարակին գլխաւոր պարտքը պիտի ըլլայ ջանալ ուղղել, և հեռացընել ու սուկացընել աս ախտէն։ Ի՞նչտ պէտք է իրենց առջին վար զարնէ ստախօսութիւնը, իբր ցած, անարժան և ամբնալու ախտ մը. և թէ բոլորովին անպատիւ կ'ընէ զմարդ, և կը նուաստացընէ, և ամենէն անարգ մարդկանց

կարգը կ'անցընէ, և նաև նոյն իսկ գերիներու վրայ ալ տեսնուելու որ ըլլայ՝ անտանելի բան կ'ըլլայ։

Կեղծաւորութիւնը, խորամանկութիւնը, և պատճառանքով անմեղ ձեռնալը ամէն բանի մէջ, ստախօսութենէ այնչափ չեն տարբերիր, այլ մանաւանդ թէ շատ անգամ անվրէպ ծայրը հսն կ'երթայ։ Պէտք է որ տղայ մը գիտնայ թէ վարժապետը քսան անգամ իրեն պակասութեանցը կը ներէ, քան թէ գէշ պատճառանքներով պարզաբար ծածկէ միանգամ ձգմարտութիւնը յանցանքը գոյելու համար։ Երբոր տղայ մը իր յանցանքը կը խոստովանի առանց խարդախութեան, նայէ որ գովես իր բարեսրտութիւնը, և ներէս իրեն յանցանացը, ու անկէ ետքը ալ անոր վրայ ամենեւին խօսք չընես։ Բայց նայելու է որ չըլլայ թէ տղաքը միայն պատժուելէ ազատելու համար սովորութիւն ընեն իրենց ըրածը խոստովանելու. վասն զի ան ատեն դաստիարակին մեծարանքը կը պակսի տղայոց առջև, և գրեթէ խաղալիք մը կ'ըլլայ անոնց, վասն զի պարզամիտ և բարեսիրտ տղու տեղ կը դնեն զինքը։

Պէտք է որ տղաք ինչ որ տեսնեն և լսեն իրենց ծնողքէն և վարժապետներէն ձգմարտասիրութեան յորդորուին, և միանգամայն ատելութիւն մը ունենան ամէն տեսակ կեղծաւորութեան դէմ։ Ինոր համար ամենեւին պէտք է կեղծաւորութիւն բանեցընել զիրենք հանդարտեցընելու և կամ համոզելու համար. և ոչ իսկ խոստանալ և կամ սպառնալ անանկ բան մը որ գիտեն թէ ընելու ամենեւին միտք չունիս։ Եսով խորամանկութիւն կը սորվեցընես իրենց, որուն արդէն բնութեամբ հակամիտութիւն կ'ունենան։

Այս վտանգիս առջևն ճունելու համար, սորվեցընելու է տղոց որ ինչ որ ուզեն անկեղծութեամբ զուրցեն. իրենց պէտք է հասկըցընել որ խորամանկութիւնը միշտ գէշ սրտէ առաջ կու գայ, վասն զի խորամանկ ըսուելուն պատճառը ան է որ կ'ուզէ ծածկել այն-

պիտի բաներ ընելու փափաքը՝ որոնք օրինաւոր չեն, և յայտնուելու որ ըլլան՝ արգիլուելու արժանաւոր կը սեպուին. երբեմն ալ կ'ըլլայ որ ուզածնին օրինաւոր է՝ բայց անոր հասնելու համար բռնած միջոցները ապօրինաւոր. խորամանկութիւն ընողները շատ անգամ իրենց վախճանին չկարենալով հասնիլ, ծիծաղելի կ'ըլլան, և շատ անգամ ալ նաեւ ատելի: Եւ որ քանի մը անգամ իրենց կեղծաւորութեանը վրայ հասնիս, ամօթով ձգէ զիրենք: Արբեմն երբեմն սիրած բաներնէն զրկէ, երբոր այն բանը խորամանկութեամբ ուզենան ձեռք ձգել, և ըսէ յայտնի իրենց որ երբոր սլարզ ու առանց պտոյտի խընդրեն՝ ան ատեն կ'առնուն:

Այն ջանք ընելու է տղոց միտքը խոթելու համար թէ որչափ փնասակար է այս ախտը իրենց պատուոյն, և թէ որչափ մեծ տարբերութիւն կայ ան տղուն մէջ որ ճշմարտախօս, պարզամիտ և հաւատարիմ է և որուն վրայ բոլորովին կրնաս վստահանալ, և անոր՝ որ միշտ կասկածաւոր է, և կրնաս միշտ անվստահ ըլլալու իրաւունք ունենալ, որ թէ նաեւ ճշմարտութիւն մըն ալ զուրցելու ըլլայ, չհաւտացուիր:

ԼՈՔ

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՔՍՈՐԵԱԼՆ ՀՈԳԻ՝

Դ

Այսան ոմանք ցած ձայնով մը ըսել. Ո՛ր կը վազէ. Տէր Աստուած, գուցէ խեղճը խելքը կորսնցուց. այս ինչ ցաւեր գլուխն եկան: Սա՛ն անոր ամէն ունեցածը զարկաւ խորտակեց. աշխարհքիս վրայ մէկ աղջիկն էր մնացեր. Ինչպէս պիտի կարենայ անոր կորըս-

տեանը դիմանալ: Խեղճ Սառա: Այս սակայն ո՞վ արդեօք իրմէ աւելի Աստուծոյ օրհնութեանն արժանի եղեր է. ո՞վ Սառայէն աւելի գիտէր վշտացելոց վիրացը վրայ եղ և գինի սփռել. ո՞վ իրմէ աւելի փրկչին պատուիրանացը հաւատարիմ գտնուեր է: Տաճարին մէջ սրբակեաց այրեաց հետ կ'աղօթէր, ու լացողին հառաչանացը հետ իր հեծութիւնը կը խառնէր, և Աստուծոյ ընդունած սակաւաձեռն ստացուածքը աղքատաց կը բաժնէր. 'ի վերայ այսր ամենայնի ամենէն խիստ ցաւերն իր վրայ ծանրացան:

Իսկ Սամէլայ աղջկունքն, որ դեռ հաւատքնուն մէջ կը դեղւէին, ծունկ չոքած լալով կ'ըսէին.

— Եթէ սրբասէր Սառա այնչափ տրտմութեանց մէջ է, մենք ինչ բանի կրնանք մեզմէ յուսալ, որ մանկութեան ծաղիկ հասակն ունինք: Սեր հարց Աստուածն աւելի արդար էր. ամենուն ըստ իւրաքանչիւր դործոց կը հատուցանէր, և պատիժը յանցաւորաց համար էր միայն. ինչո՞ւ մենք ալ այն բարեացն արժանի պիտի չըլլանք:

Արբակեաց քրիստոնեայ այրիներն ալ կուլային, բայց առանց ամենեւին յուսահատելու, այն աղջկանց այսպէս կ'ըսէին.

— Անքննելի են Աստուծոյ դատաստանները, ո՞վ կրնայ գիտնալ ինչ որ ինքը մեզի համար առաջուց որոշած է: Ղակատնիս հողուն դնենք և աղաչենք, ինքն է որ Լն. միթէ զյուսիտենակաւութիւնը վարձք կամ պատիժ չէ պատրաստած անոնց, որ այս ունայն աշխարհքիս վրայ ցաւոց հնոցին դատապարտեր է:

Իսկ Սամէլայ աղջկունքը ունուութեամբ կը պատասխանէին.

— Յաւերն ու հալածանքները խաչեցելոյն Յիսուսի աշակերտացը համար է միայն. ո՞վ կրնայ զմեզ համոզել թէ իմաստութիւն է անոր պաշտամանը նուիրել ինքզինքն, թողլով Աբրահամը, Իսահակայ ու Յակոբայ Աստուծոյն մեր հարց հրամայած պաշտօնը: